

Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje, Bruselj

Občasna informacija 49 - 2011
01. junij 2011

Strategija za posodobitev pravnega okvira za uporabo pravic intelektualne lastnine v EU

Pravice intelektualne lastnine, ki zajemajo patente, blagovne znamke, modele in geografske označbe ter avtorske pravice in druge z njimi povezane pravice (za izvajalce, producente in izdajatelje televizijskih programov), ščitijo tehnologijo, ki jo uporabljamo (avtomobile, mobilne telefone, vlake), hrano, ki jo jemo, in glasbo, ki jo poslušamo, ali filme, ki jih gledamo. Vendar so sprememba tehnologije in zlasti vedno pogostejše spletne dejavnosti v zadnjih nekaj letih popolnoma spremenile svet, v katerem se uporabljajo pravice intelektualne lastnine. Trenutna mešanica evropskih in nacionalnih predpisov ni več aktualna in jo je zato treba posodobiti, ugotavlja Evropska komisija. Zato je sprejela strategijo za posodobitev pravnega okvira za uporabo pravic intelektualne lastnine.

Cilj te strategije je omogočiti izumiteljem, ustvarjalcem, uporabnikom in potrošnikom, da se prilagodijo novim okoliščinam. Evropska komisija obljublja, da bodo novi predpisi vzpostavljali ustrezno ravnovesje med spodbujanjem ustvarjanja in inovacij, delno prek zagotavljanja nagrad in naložb za ustvarjalce, delno pa prek spodbujanja čim širšega dostopa do blaga in storitev, zaščitenih s pravicami intelektualne lastnine. Vzpostavitev ustreznega ravnotežja bo izboljšala položaj podjetij (od posameznih samostojnih umetnikov do velikih farmacevtskih družb), saj bo spodbujala naložbe in inovacije.

Strategija za varstvo pravic intelektualne lastnine določa več kratkoročnih in dolgoročnih ukrepov ključne politike na različnih področjih. Za patente je Komisija aprila že začela objavljati predloge za uvedbo patenta EU v okviru okrepljenega sodelovanja. Komisija namerava v letu 2011 predstaviti predloge za modernizacijo sistema blagovnih znamk tako na ravni EU kot na nacionalni ravni ter za njegovo prilagoditev internetni dobi.

Geografske označbe zagotavljajo povezavo med kakovostjo izdelka in njegovim geografskim poreklom, vendar na ravni EU zdaj ni na voljo takega sistema, ki bi ščitil neekmetijske izdelke, kot so na primer marmor iz Carrare ali noži iz Solingena. To vodi do neenakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu. Zato bo Komisija v letih 2011 in 2012 izvedla temeljito analizo obstoječega pravnega okvira v državah članicah kot tudi možnega gospodarskega vpliva zaščite za neekmetijske izdelke z geografskimi označbami. Odvisno od rezultata ocene učinka bodo temu lahko na koncu sledili tudi zakonodajni predlogi.

Kljub temu da so avtorske pravice v velikem obsegu usklajene, se licence za te pravice še vedno izdajajo na nacionalni ravni. Ob upoštevanju digitalnega enotnega trga je posodobitev izdajanja licenc za avtorske pravice in razdelitve prihodka eden izmed najpomembnejših izzivov, ki jih je treba obravnavati, zato namerava Komisija v drugi polovici leta 2011 predložiti predlog za vzpostavitev pravnega okvira za učinkovito skupno upravljanje z avtorskimi pravicami, zlasti v glasbenem sektorju. Določila bo tudi skupne predpise v zvezi s transparentnim upravljanjem in razdelitvijo prihodka. Prav

tako bo Komisija v drugi polovici leta 2011 začela posvetovanje v zvezi z raznimi vprašanji, povezanimi s spletno distribucijo avdiovizualnih del.

Ustanovitev evropskih digitalnih knjižnic je ključnega pomena za razvoj gospodarstva, temelječega na znanju. Da bi to olajšala, je Komisija že predložila pravni okvir, ki bo omogočil digitalizacijo in razpoložljivost na spletu t.i. »osirotelih del« (dela, kot so knjige in časopisi ali članki, ki so še zmeraj zaščitena z avtorskimi pravicami, vendar imetniki teh pravic niso znani ali pa jih ni možno izslediti in tako pridobiti njihovo dovoljenje za objavo). Obenem je Komisija v pričakovanju sklenitve memoranduma o soglasju med knjižnicami, založniki, avtorji in kolektivnimi organizacijami, da se omogoči izdajanje dovoljenj za digitalizacijo knjig, ki niso dostopne na trgu, in dostop do njih.

Ponarejanje in piratstvo vedno bolj ogrožata gospodarstvo. Med letoma 2005 in 2009 je na mejnih prehodih EU število registriranih primerov blaga, pri katerem je obstajal sum kršenja pravic intelektualne lastnine, naraslo s 26 704 na 43 572. Komisija je že predlagala uredbo, ki naj bi okrepila Evropski opazovalni urad za ponarejanje in piratstvo, ki ga je ustanovila leta 2009, s prenosom njegovih nalog na Urad za usklajevanje na notranjem trgu (UUNT). Tako bo Opazovalni urad lahko izkoristil strokovno znanje in izkušnje UUNT pri urejanju zadev v zvezi z blagovnimi znamkami in modeli. Poleg tega bo Komisija spomladi leta 2012 predlagala revizijo direktive o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, ki določa ukrepe civilnega prava, ki imetnikom pravic omogočajo uveljavljanje njihovih pravic intelektualne lastnine. Prilagoditi jo je treba zlasti v smislu specifičnih izzivov digitalnega okolja.

Komisija predlaga tudi novo uredbo za carine, ki bo dodatno okrepila pravni okvir za carinske ukrepe. Eden izmed ciljev predloga uredbe je tudi obravnavanje trgovine z majhnimi pošiljkami ponarejenega blaga, poslanih po pošti, saj je velika večina tega blaga kupljena prek spleta.

Pravice intelektualne lastnine so osnova gospodarstva EU in ključnega pomena za njegovo nadaljnjo rast, pojasnjuje Evropska komisija. Leta 2009 je vrednost 10 največjih blagovnih znamk v državah EU v povprečju znašala skoraj 9 odstotkov BDP. Kreativne industrije, katerih obstanek je odvisen od varstva avtorskih pravic, kot so industrija programske opreme, založniška industrija ter glasbena in filmska industrija, so leta 2006 v BDP EU prispevale 3,3 odstotka, predstavljajo pa približno 1,4 milijona majhnih in srednjih podjetij in 8,5 milijona delovnih mest. Število delovnih mest v industrijah gospodarstva, temelječega na znanju, se je med letoma 1996 in 2006 povečalo za 24 odstotkov, medtem ko so druge industrije zabeležile 6-odstotno rast.

Koristne informacije:

- Strategija Evropske komisije o pravicah intelektualne lastnine
- http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/ipr_strategy/COM_2011_287_en.pdf
- Povzetek strategije:
- http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/ipr_strategy/citizenssummary_en.pdf
- Spletna stran o intelektualni lastnini:
- http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_52_en.htm
- Brošura o prenovi sistema zaščite intelektualne lastnine v EU:
- http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/ipr_strategy/booklet_en.pdf

Pripravila:
Darja Kocbek